

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo.okm@gov.fi

Lausuntopyyntö 17.12.2021 VN/18534/2020

Ehdotus hallituksen esitykseksi laiksi Saavutettavuuskirjasto Celiasta - työryhmän raportti/ Lausuntopyyntö

Saavutettavuuskirjasto Celian asema ja tarkoitus (1 §)

Lakiehdotukseen on kirjattu saavutettavan julkaisemisen asiantuntijatehtävä, mikä on muuttunut entistä tärkeämmäksi, kun yhteistyö kaupallisten kustantajien kanssa on lisääntynyt. Työ on vaikuttavampaa, kun Celian asiantuntijuutta voidaan käyttää muiden toimijoiden julkaisujen saavutettavuuden parantamiseen ja neuvontatyöhön saavutettavuuskysymyksissä.

Toinen tärkeä asia on näkövammaisten ja muiden lukemisesteisten henkilöiden yhdenvertaisuuden parantaminen, mikä on myös mainittu 1 §:ssä. Tähän liittyy Celian tekemä yhteistyö yleisten kirjastojen kautta. Sen avulla palvelut tuodaan tunnetuksi ja lähemmäksi käyttäjiä ympäri Suomea. Samoin yhdenvertaisuuden parantamista on oppilaitosten kanssa tehtävä yhteistyö.

Kirjaston tehtävät (2 §)

Eduskunnan sivistysvaliokunnan aloitteesta syksyllä 2020 ryhdyttiin valmistelemaan kansallista lukutaitostrategiaa ja lukutaito-ohjelmaa pitkäjänteisen kansallisen ja alueellisen lukutaitotyön kehittämisen tueksi. Kansallisen lukutaitostrategian 2030 yksi perustavoite on yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen.

Tavoitteena on, että jokaisella suomalaisella ja Suomessa asuvalla olisi mahdollisuus kehittää omaa lukutaitoaan niin että pystyy tarkoituksen mukaisesti toimimaan erilaisissa tilanteissa. Jos ihmisellä on erityisiä haasteita lukemisen kanssa, esimerkiksi jokin toimintarajoite, ääneen, kuvaan ja videokuvaan perustuvat tekstit ovat osallisuudelle erityisen tärkeitä. Tämän ns. monilukutaidon kehittäminen on entistä tärkeämpää.

Opetushallituksen Lukuliike koordinoi kansallista lukutaitostrategiaa ja lukutaito-ohjelman toteutumista Suomessa. Kansallisessa lukutaitostrategiassa korostetaan entistä vahvempaa toimijoiden välistä yhteistyötä lukutaidon vahvistamiseksi. Lakiehdotuksessa luetellut kirjaston tehtävät vahvistavat edellä mainittujen tavoitteiden toteutumista ja yhteistyötä.

Näkövammaisten ja muiden lukemisesteisten henkilöiden yhdenvertaisuus yhteiskunnassa on mainittu 1 §:ssä Saavutettavuuskirjasto Celian asema ja tarkoitus. Lukemisen edistäminen on kaikkien toimijoiden vastuulla, ja tämän vahvistamiseksi Opetushallitus ehdottaa, että myös 2 §:n tehtäviin lisättäväksi yhdenvertaisen lukemisen ja lukutaidon edistämisen.

Maksuttomuus (3 §)

Opetushallitus kannattaa ehdotettua muotoilua.

Käytösäännöt sekä käyttö- ja lainauskielto (4 § ja 5 §)

Pykälän tekstiä voisi muotoilla vastaamaan paremmin nykytilannetta, jolloin suurin osa lainauksesta tapahtuu digitaalisena lainauksena verkkopalvelusta. Itse lakitekstissä voisi mainita, että käyttö- ja lainauskielto seuraa myös verkkopalvelun käyttäjätunnusten ja/tai kirjatiedostojen jakamisesta toiselle käyttäjälle tai internetissä.

Yhteistyö, johtokunta, johtaja ja Braille-neuvottelukunta (6 §-9 §)

Opetushallitus kannattaa ehdotettua sisältöä.

Virastolle ehdotettu uusi nimi: Saavutettavuuskirjasto Celia

Virastolle ehdotettu uusi nimi Saavutettavuuskirjasto Celia on hyvä. Se kuvaa paremmin kirjaston tehtävää, koska kirjasto palvelee näkövammaisten lisäksi muitakin lukemisesteisiä.

Johtaja

Kati Lounema

Opetusneuvos

Pirjo Koivula

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen asianhallintajärjestelmässä.

TIEDOKSI

Elina Anttila, hallitussihteeri, opetus- ja kulttuuriministeriö, elina@anttila@gov.fi
Tapani Sainio, kulttuuriasiainneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö, tapani.sainio@gov.fi